

„ROBOTCHYJ NAROD“ (THE WORKING PEOPLE).

THE OFFICIAL ORGAN OF THE
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published weekly by

THE „ROBOTCHYJ NAROD“ ASSOCIATION
at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Mn.
Subscription \$2.00 a year.

В НИНІШНІМ ЛАДІ РОБІТНИК В КОЖДІМ МІСЦІ НУЖДАРОМ.

Много з людей говорять, що Канада се вільний край, що тут добре жити, бо люди тут всі вільні і мають рівні права. Коли навіть спитаєм когось з робітників, як йому подобаєся Канада, то він це й з певного рода гордістю говорить, що тут добре жити, бо тут родять ся всі вільними і рівними горожанами.

Тому ми пригляньмо ся тріх близьке тій вільності та рівності людей в Канаді, а зараз переконаємо ся, що тут так, як і в інших краях, суспільство поділене на дві класи, класу поневолену працюючу і класу пануючу, котра визискує працюючий люд. Те саме дає нам доказ, що ту нема вільності ані рівності.

Кождому се відомо, що капіталісти стоять на чолі народу, в їх руках знаходять ся всі народні-богатства, до них належать фабрики, копальні, великі простори землі, залізниця і всі продуктивні средства. В законодавчих тілах сидять вони вибрані несьвідомими горожанами лише поте, щоб боронити своїх власних інтересів, а для шкоди працюючої класи.

Звідти то виходить завзята невблагана боротьба до котрої стали — по одній стороні капітал — по другій праця.

Сей поділ суспільства вже давно існував і не є він новим явищем.

Колись була боротьба о посідане землі і невольників, котрі працювали на всякого рода трутнів (неробів) та божих помазанців, а тепер боротьба праці з капіталом. І ось тому така балаканина, — що тут всі вільні і рівні, є пустою фразою.

Капіталісти кажуть, що соціалістична теорія викопала ту безодню межі класами — працюючими і багатими, страшать бідних робітників, що соціалісти безбожники, бо хотять перемінити сей божий лад на інший.

Вони говорять се потому бо хотять щоби були нуждарі і пани, хотять щоби ми працювали, а вони лиш

готове жерли.

Класа працююча сильніша фізично і духово поваляє сей несправедливий лад. Соціал-демократи хотять зникнути поділ суспільства (класів) і запровадити рівність, однаковий обов'язок праці для кожного.

Людський розум опанував таємничу силу природи; надав їй життя і громидить богатства, але цілий той м'язотат знання є ще слабкий, бо гне карк перед бездумною мамоною. Робітники віддає свсі останні сили і потять ся коло фабричних машин по то лише, щоби забезпечити собі завтрашний день. Праця, котра була є і буде підставою суспільного добра а тепер пониженою. Робітників є жебраком — нуждаром.

Коли ти робітнику на тій вільній канадській землі, жадаєш якоїсь полешкі для себе то против тебе висилають міліцію. Місто хліба дають тобі кримінал і кулю в груди, ось так поступають в вільній Канаді. Збіжжя, овочі і різні фабричні вироби гниють по складах коли ти ходиш голодний по улицах міста. Теперішній поділ богатств є несправедливий і епіхає суспільство в пропасть, в безодню.

Капіталіст волить дивити ся, як люди вмирають з голоду чим знижувати ціну на споживчих продуктах, котрі загорнув якимось чортівським правом. Коли ти білий раба падаєш від утоми при праці, то капіталіст тим не журить ся і нічо не тратить, бо не рівний поділ праці стало тримає розервову армію робітників, готових підійняти ся найгірших обставин праці, щоб лиш заспокоїти життєві потреби.

Виване отже Егзови, щоб побав ті всі лайдацтва є даремне. Нам робітникам в Канаді не лишаєсь нічо більше, як тільки ширючи соціалістичну науку, боротись завзято о повалення нинішнього проклятого ладу а в його місце запровадити колективістичний, котрий з певністю дасть вільність і рівність всім однакову.

М. Кіричинецький.

3 нужди.

Напосіла ся нужда на Івана — і по довгих кроводах прогнала його у місто, щоби й тут не розставався з ним, а радше непобідимо засісти на його карку.

Іван, хлоп рослий і здоровий, думав що всяку бідку зможе перенести на своїх плечах, тому й не дуже брав собі до серця, що нужда з ним не розстаєть ся.

— Якоє то буде! — потішав себе звичаєм батьків. Нічого не страхав ся в житю — не то роботи!

Ішов у місто, бо знав, що тут може більше заробити як на селі, а в додатку жінка, ні діти, ні ягоди на будуть сушити йому голову.

Одні з голоду, а другі за довги. Що було робити? Мусів розстатися з селом, щоби не чути голосів голодних дітей, нілюдських нарікань.

Прийшов у місто перший, що тут чекають на робітника. Та воно не так!

Перший питає Жид, чи не має що продати. Коли розказав свої наміри, що шукає праці, Жид усміхнувся і пішов.

Ходив пів дня, а коли умучив ся, сів під муром спочити. Заложив руки і чекав, що то буде. Не думав нічо, а врешті був спокійний, що не чує дітей, ні жінки, ні людей. По полудни став голод добирати ся до нього і він встав.

— Куди тепер іти?

Не знав, а радше не мав поняття. Над вечір ходив хата від хати, питає людей, чи може стати на службу. Деякі здвигали плечами, а решта казали, що не треба.

— Не могли чорти забрати таке житє! — нарікав Іван.

Та воно було злишнім, бо чорт не спішить ся, а бог про таких не памятає. Так мусів Іван сам за себе журити ся, бо другі властители немішають ся в абсолютну власть бога.

Просив навіть смерті — то вона мала инше діло. Одна тільки нужда пригнала голод на Івана.

Тепер засіла на спілку Іванови на голові — та уїдала спокійно, чого Іван не відчував. Чи не розумів що з ними робити.

Став на скрутї вулиці і думає:

— Гей, гори, гори, розступіть ся та заберіть мене, хай не мучу ся!

Гори не розступали ся. Іван просив:

— Гей, земле, земле, розступи ся!

Земля відмовчалась.

— Гей, боже, пришли мені смерті! Смерті не було.

Огірчений каже:

— Гей, сатано, пришли мені гроші, а буду тобі вірно служити!

Як гора, земля і бог — так і сатана не вислухав Івана.

Лишив ся сам.

— Мабуть вже нема нікого на сьтіті!

З тим вернув Іван на місто.

Ішов вулицею, а на дверях бачив великий кіш з білим хлібом.

Стало йому жалі і каже:

— Пани такий біленький хліб їдять, а я не маю й чорного. Де тут правда? Таж бог дав всім однакове право, ми всі рівні перед ним! А коли рівні, так можна взяти один бохонець хліба і кривди не буде. Тільки один

Едвард Вернштайн.

Форми народного господарства

Переклад Е. Гуцалю.

(Дальше.)

Як же господарили перші люди? Про се також є різні думки.

Першою старою думкою є те, що перші люди жили в раю, що вони там мали всього добра стільки, скільки забажало лиш їх серце. Лиш через якийсь там гріх, лиш через якийсь там проступок супроти якогось там, чи пана, хтось там нагнав їх з раю. Такі думки, що колись там первістко на землі все дуже гарно було, і що доперва з людської провни прийшло ало на землю, такі думки панували досить довго аж до найновіших часів і то навіть ще в тих людей, котрі знали, що біблійне оповіданє про первісткі часи є байкою. Але поволи-поволи дослідки привели людей до переконання, що се зівсім неправда, щоби рай був колись на землі в минулому. Такого раю ніколи не було. І чоловік не ступив на землю щасливцем. Чоловік первістких часів був виставлений на долю інедоло ріжнородної погоди, був виставлений на напади ріжнородних звірів, яких було далеко більше чим тепер, був пановиском для всіх наскомпів та талапачів виставлений був на ріжнородні хороби, — словом, він був таким творінєм, про якого годі сказати, щоби він знав був, що таке щастє, і щоби він так жив гей-би в раю. Правда, він був безжурним, але та безжурність зв'язана була з якою людиною походив зї щастє, а з лінивості думки а виглядає і отупіння. До тої тупости думки мусіла прийти спора пайка інтелігенції, спричиненої ріжними обставинами життя, заки чоловік спроміг ся мати висші життєві потреби.

Крім думок про рай стрічаємо дуже більше культурних дикунів стрічаємо часто знов це й такі думки, що мовби то перші степені розвитку людини, себ-цілої дружини, лиш особно їдять мушину то в первістких часах панував комунізм, а особно жінки. І такий спосіб спільної їди відбивав ся ще й в тих, в котрих вже витворила ся дійсна родина. Отже се зівсім правдивих понять про комунізм взагалі. Правда, в первісткім господарстві було богато річий всім спільними, але та спільність не походила з комуністичного думання. Приміром, земля була спільною; ога належала до дружини, чи родини. Але для чого земля була спільною? Тому лише, що она не мала для одиниці ніякої вислої вартості. Польованє відбувало ся спільно, а земля не мала ніякого значіння. І ось чому, коли бий його близькі мали терпіти, коли бий його близькі мали терпіти, то це й жінки робили коло землі, а мушину ходили на польованє і на лови, або робили ріжні знаряддя. І то ті знаряддя котрих потрібно було жінці до її праці, то она сама робила собі їх, а мушину робив лиш ті знаряддя, котрі були йому потрібні.

Отже є перші форми господарства, які ми собі можемо уявити на підставі спостережень на теперішніх диких і на підставі ріжних розкопків. Позаяк ми не виходимо з такого заложення, що ніби то якась надлюдська сила покляла готового чоловіка на землі і держала йому виклад про те, що давні люди зі своїм нерозвиненим розумом розвивали ся дуже поволі, і то так, як лиш могли, а підставою до будованя минувшини служать нам теперішні дикуни. Люди мусіли так самостворити пари і парувати ся, так само, як друї зв'язі і ті пари задержували ся певно і в їх чередах, чи дружинах. Можна додумувати ся, що і в дружинах полові зносини не були без ніякого ладу але чи пайка творили ся на ціле житє, чи лиш на який протг житя, сего не мож напевно сказати, що ті пари не були доживотними а лиш на час, то на се неказує той обав, що

навіть у культурно насше стоячих народів походженє дітей означає ся по мамі а не по татови, і найблизшим опікуном дитини є звичайно мамин брат а не той, хто дав йому житє. Се означає походженє по мамі істнує дуже довгий час, і звідси то в дуже багатьох народів жінка була представником родини і дому а з тим самим мала більші права, чим мушину.

Непевність існування полягала на польованю і на збираню овочів довела до того, що люди почали освоювати і плекати худобу. Плеканєм худоби вже можна забезпечити собі їду на будучність. Та сама непевність існування довела людей ще й до другої хосенної річі, іменно до управи родини, себто до управи землі. Людина мусіла спостерегти, що наколи насінє якої будь ростини впаде в землю, оно кільчить ся і робить ся з него нова ростина. Як вже було сказано передше, що жінки у всіх народів займали ся різнитством, а мушину плеканєм худоби, себто скотарством. Сам мушину також і доїть корови. Посіданє, себто власність, худоби було першим значнішим майном, яке не є привязане виключно до одної особи. Зброя і вбранє та прикраси належать о собі, они в понятю первістких людей гей приросли до властителя. А вже худоба плекала ся не для одного а для цілої дружини, для цілої родини. Худоба творить з часом дуже важний чинник в устрою дружини. Мушину плекає худобу, мушину є пастухом, мушину розпоряджає нею після своєї волі, а що худобою удержує ся дружина, то рівно зі зростом плекана худоби пересуває ся правна перевага жінки на мушину а з тим і покоління починає числити ся по мушину а не по жінці. З розвитком скотарства стає мушину головою родини і за ним їдуть права родини.

кривди нікому не
І вив одні бо
Жидівка наро
вали Івана.

— Ти злодій!
— Борони бо
— А на що кр
— Бо голоде
— Чому не зар
— Коли так, т
— Не наша т

установленого сь
хай а красти не ві
законом!

— А вмирати
Поліційні ком
і велли відставит
вільних...

Фундамент

Соціалістичн
весь поневоленн
знає, що він, робо
без якого не може
науки, не було би

Правда всі ро
науку, науку соц
скрізь. Але бо є
просто не хотять
влять більшість
ни бачать, що со
чуть після ньюї
своє копито. А р
Щоб легше було
науку як головну
менші дороги, а
нехарактером. Отж
ва добру, а не хо
иншого, як ті ву
Представмо собі,
разити ся. Отже,
конче ті дороги
ти, а така заборон
якийсь статут, а

Хтож се має
що та дорога—се
дива. А тому, щ
для загалу, тому

4. ГОСПОД (НОМАДІ)

Скотарство
справжній пра
м у занятю
ток чомусь инш
нає ся праця, та
праці лишаєсь
є на д а ш к
кож прибуток, є
такий прибуток
за завтрашний д
так зараз і зів
ванє є неперво
тра вдаєть ся
пригодувати біл
те рішнитство і
ту, що позволяє
ти, чи буде що
тат часу. Отже
на той культур
тво і скотарство
праця представ
пер стаєсь ось
мада, чи дружи
рідку людей, я
ла кожного пос
то своїм ворог
ночасно значін
дами панують
ках просторів.
своїх ловецьки
його, як зв'язі
Во ворога вваж
не таким самим
ни, але вважає
нема тих мора
які би підноси
рів. Понятє лю
самим чужим,
в перших рока
тва і скотарст
тість, а чолові
підносить ся у
лишає надвин